

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	24 Mawrth 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill/ Paul McGrady
Awdur yr Adroddiad:	Richard Weigh, Prif Gyfrifydd
Teitl:	Adroddiad Cyllid

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2014/15. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol bresennol y cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2014/15 a'r cynnydd yn erbyn y strategaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer y gyllideb.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2014/15 (**Atodiad 1**). Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £188 miliwn (£192 miliwn yn 13/14). Rhagwelwyd y bydd tanwariant o £705k (£639k yn is y mis diwethaf) ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol. Ceir mwy o fanylion isod. Cytunwyd ar arbedion o £7.1m fel rhan o'r gyllideb a cheir y manylion yn **Atodiad 2**. Mae'r atodiad yn dangos bod 96% wedi'u cyflawni. Mae arian parod at raid ar gyfer unrhyw arbedion nad ydynt wedi'u cyflawni o fewn y flwyddyn ariannol ac efallai y bydd angen tua £100k o hyn eleni.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae manylion gwasanaethau perthnasol ar gael yn y paragraffau isod.

Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden – mae'r rhagolwg presennol yn dangos tanwariant posibl o £58k sy'n bennaf yn deillio o gynnydd parhaus yn nifer yr aelodau yn y canolfannau hamdden ynghyd â rhai arbedion cyllidebol 2015/16 a gytunwyd fel rhan o ymarfer Rhyddid a Hyblygrwydd sy'n dechrau cael ei weithredu yn barod ar gyfer y flwyddyn ariannol newydd.

Mae'r Cabinet eisoes wedi cytuno i osod Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Offer fel rhan o strategaeth cyllideb tymor canolig y Cyngor i geisio darparu cyllidebau net sero ar gyfer canolfannau hamdden ac felly gall unrhyw danwariant terfynol yn 14/15 ei drosglwyddo i'r gronfa wrth gefn yn amodol ar gytundeb y Cabinet. Yn ogystal â hyn, mae'r Adran yn clustnodi rhywfaint o'r tanwariant terfynol i ariannu costau staffio un tro sy'n ofynnol fel rhan o'r cynigion arbedion a gytunwyd ar gyfer 2015/16.

Mae Harbwr y Foryd yn parhau i ddatblygu ac fel y cytunwyd eisoes, bydd unrhyw ddiffyg refeniw ariannol yn cael ei gwrdd yn gorfforaethol yn 14/15. Ar hyn o bryd rhagwelir y bydd gofyniad o £60k sy'n cynnwys costau trwydded forol sy'n ofynnol fel rhan o'r Gorchymyn Grymuso Harbwr.

Gwella Ysgolion a Chynhwysiant – Rhagwelir ar hyn o bryd mai tanwariant y gwasanaeth fydd £214k (£224k y mis diwethaf) oherwydd bod y gwariant yn is na'r hyn a gynlluniwyd ar leoliadau Blynnyddoedd Cynnar i blant 3 oed (tua £50k yn llai na'r gyllideb) ac arbedion o ran swyddi gwag, yn ymwneud yn rhannol â secondiad i Lywodraeth Cymru ac yn rhannol oherwydd yr ailstrwythuro o fewn y gwasanaeth mewn ymateb i'r ymarfer Rhyddid a Hyblygrwydd.

Gwella a Moderneiddio Busnes – ar hyn o bryd rhagwelir mai tanwariant y gwasanaeth fydd £30k oherwydd oedi yn y gwariant mewn perthynas â phrosiectau TGCh fydd yn symud i 2015/16 yn awr. Mae'r tanwariant o £31k ar ôl trosglwyddo i gronfeydd wrth gefn penodol a weithredwyd ar ôl adroddiad mis diwethaf:

Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd- rhagwelir tanwariant o £53k yn y gwasanaeth oherwydd oedi yng nghaffael Meddalwedd Rheoli Achos i gymryd lle system gyfredol na fydd yn digwydd tan y flwyddyn ariannol nesaf yn awr. Argymhellir bod tanwariant y gwasanaeth yn cael ei gario ymlaen i 2015/16 i ariannu'r gwariant hwn ynghyd â'r gwariant a ddisgylir i uwchraddio neu ddisodli'r offer yn Siambr y Cyngor.

Cyllid ac Asedau - rhagwelir y bydd tanwariant o £88k. Mae'r symudiad o ganlyniad i oedi yn y gwaith ar adeiladau rhestredig. Gofynnir bod y tanwariant ychwanegol yn cael ei gario ymlaen i ariannu'r rhaglen Atgyweirio a Chynnal a Chadw yn 2015/16. Arbedion swyddi gwag yng nghyfrif Cyllid o £18k o'r tanwariant sydd wedi'i glustnodi i ariannu costau ailstrwythuro ym mis Ebrill 2015.

Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol – fel y nodwyd yn yr adroddiadau blaenorol mae'r gwasanaeth wedi wynebu nifer o bwysau a risgiau yn 2014/15. Rhagwelir gorwariant o £181k (£319k fis diwethaf) ar hyn o

bryd. Mae'r sefyllfa well yn sgil cyflawniad cynnar rhai o'r arbedion effeithlonrwydd a gynlluniwyd a gytunwyd fel rhan o gynigion cyllideb 2015/16 ynghyd â rhyddhau rhai o'n cyllidebau arian at raid nad oedd eu hangen oherwydd tywydd ffafriol dros y gaeaf. Mae'r rhagamcan presennol yn parhau i gynnwys ychydig o arian at raid fydd yn cael ei adolygu yn yr wythnosau nesaf gyda'r nod o gydbwysu'r gwasanaeth erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

Bydd gorwariant gwaelodol yn ymwneud â chludiant ysgol, incwm meysydd parcio a gostyngiad yn nifer y swyddi a dderbynnir gan Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru yn parhau i fod yn risg yn y flwyddyn ariannol newydd.

Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd - ar hyn o bryd yn adrodd am sefyllfa o fantoli'r gyllideb, ond mae hyn yn cynnwys trafodyn untro sylweddol a gafwyd fel rhan o ailstrwythuro'r gwasanaeth. Bydd unrhyw orwariant terfynol yn cael ei wrthbwysu yn ganolog a'i ad-dalu dros y ddwy flynedd nesaf fel y cytunwyd gan y Pennaeth Cyllid ac Asedau.

Gwasanaethau Cefnogaeth Gymunedol (Gwasanaethau Oedolion a Busnes) - y rhagolygon presennol ar gyfer 2014/15 yw tanwariant bach anghylchol o £104k (£81k adroddwyd y mis diwethaf). Mae'r tanwariant yn sgil costau staffio a fyddai fel arfer yn cael eu codi ar y gyllideb refeniw a gaiff ei dyrannu yn erbyn y grant Cronfa Gofal Canolraddol untro ar gyfer 14/15.

Cynigir bod rhan o danwariant y flwyddyn gyfredol yn cael ei glustnodi i ariannu costau cyflogi dau weithiwr cymdeithasol asiantaeth annibynnol am gyfnod o chwe mis i gynorthwyo gyda'r broses ymgynghori fel rhan o adolygiad gwasanaethau darparwyr gofal cymdeithasol yn y dyfodol. Yn ogystal â hyn mae cynnig yn cael ei ystyried fyddai'n galluogi staff cefnogi i adael eiddo Trem-y-Dyffryn yn Ninbych i leihau costau refeniw ym mlynnyddoedd y dyfodol. Er mwyn cyflawni hyn byddai angen ariannu costau TGCh er mwyn adleoli'r staff i'r swyddfeydd yn Rhuthun. Mae'r symudiad yn debygol o ddigwydd yn gynnar yn y flwyddyn ariannol newydd ac felly gellid rhoi unrhyw danwariant sy'n weddill o 14/15 o'r neilltu i ariannu'r costau untro hyn.

Datblygiad Busnes ac Economaidd - tybir y bydd unrhyw danwariant ar gyllidebau Cynlluniau Tref ac Ardal yn cael eu cario ymlaen fel y cytunwyd fel rhan o'r cynnig arbedion y gyllideb 2015/16. Yr arwyddion diweddaraf yw y gallai'r tanwariant hwn fod hyd at £150k yn dibynnu ar wariant gwirioneddol rhwng nawr a diwedd y flwyddyn ariannol. Yn ogystal, cafodd £45k ei gario ymlaen o danwariant 13/14 i ariannu costau o ran cefnogaeth cyfleusterau arfordirol ac mae bellach yn ymddangos yn debygol mai dim ond £25k fydd yn cael ei wario'r flwyddyn ariannol hon. Fodd bynnag, bydd angen i'r balans gael ei gario ymlaen i dalu am y costau sy'n weddill yn 15/16.

Hefyd, roedd gan flaenoriaeth Uchelgais Economaidd Cymunedol £152k o gyllideb refeniw ar gyfer 14/15 yn wreiddiol, gyda £50k ohono wedi ei drosglwyddo i'r Gwasanaethau Eiddo i ariannu'r tîm Datblygu Masnachol

Strategol. O'r gyllideb sy'n weddill mae £56k wedi ei wario hyd yn hyn ac mae'n ymddangos yn debygol y gallai fod oddeutu £30k yn weddill.

Gwasanaethau Plant a Theuluoedd – y rhagolygon ar hyn o bryd yw tanwariant net o £215k, ychydig yn is na'r £227k a adroddwyd y mis diwethaf oherwydd lleoliad arbenigol allanol newydd. Mae'r tanwariant cyffredinol yn rhannol yn sgil nifer o gynigion arbedion cyllidebol a gytunwyd ar gyfer 15/16 eisoes wedi'u gweithredu'n llawn eleni.

Ysgolion – ar ddiwedd mis Chwefror y rhagamcan ar gyfer balansau ysgolion yw £3.025m, sy'n ostyngiad o £0.867m ar falansau a ddysgwyd ymlaen o 2013/14 (£3.892m). Rhagwelir y bydd y gyllideb sydd heb ei dirprwyo wedi'i fantoli ar hyn o bryd.

Rhagwelir tanwariant o £90k yn y **cyllidebau corfforaethol**. Tybir y bydd unrhyw danwariant corfforaethol yn ystod y flwyddyn neu arian at raid sydd heb ei ddyrannu yn cyfrannu at ariannu'r Cynllun Corfforaethol. Mae'r tanwariant a ragwelwyd wedi gostwng y mis hwn gan fod tybiaethau o ran costau sy'n gysylltiedig â Sinema'r Scala wedi'u cynnwys.

Er nad yw'n rhan o'r gyllideb refeniw cyfredol, mae'r cyngor wedi sicrhau darpariaeth flaenorol ar gyfer costau taliadau sy'n codi o hawliadau cyflog cyfartal hanesyddol. Sefydlwyd y ddarpariaeth sawl blwyddyn yn ôl pan gyflwynwyd y risg o hawliadau am y tro cyntaf ond roedd rhywfaint o ansicrwydd o ran costau terfynol ac amseriad y canlyniad. Mae'r hawliadau bellach wedi'u datrys yn sylweddol a bydd yn golygu na fydd rhan o'r ddarpariaeth yn ofynnol bellach – gallai hyn fod tua £1m. Gweithredodd y cyngor yn ddoeth gyda'r ddarpariaeth yn seiliedig ar yr wybodaeth orau oedd ar gael ar y pryd. Mae'r canlyniad yn golygu y gellir rhyddhau gweddill y ddarpariaeth a'i fuddsoddi mewn blaenoriaethau eraill. Fel y cyfryw, tybir y bydd yn cael ei drosglwyddo i gefnogi ariannu'r Cynllun Corfforaethol.

Ar ddechrau 2014/15 roedd cronfeydd arian parod wrth gefn y **Cynllun Corfforaethol** yn £14.4 miliwn. O ystyried y trosglwyddiad uchod, bydd yr arian a godwyd i ariannu'r cynllun yn £18.3m erbyn diwedd y flwyddyn, ac mae £11m ohono naill ai wedi'i wario neu wedi'i ymrwymo i gynlluniau cyfredol, megis Ysgol Uwchradd y Rhyl. Bydd angen y gweddill i ariannu cynlluniau eraill a nodir yn y Cynllun yn y dyfodol.

Cyfrif Refeniw Tai Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn rhagdybio y bydd cynnydd mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn o £35k o'i gymharu â chynnydd yn y gyllideb o £163k. Rhagwelir y bydd balansau y Cyfrif Refeniw Tai yn £1.322m ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagolwg gwariant y Cynllun Cyfalaf Tai yw £5.3m.

Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Chwefror, roedd cyfanswm benthyciadau'r cyngor yn £148.546 miliwn ar raddfa gyfartalog o 5.45%. Roedd balansau buddsoddi yn £37.4 miliwn ar raddfa gyfartalog o 0.59%.

Roedd gwariant y **Cynllun Cyfalaf** yn £23.7 miliwn yn erbyn cynllun o £34.5 miliwn ddiwedd mis Chwefror. Mae hyn yn awgrymu £10.8m o wariant cyn diwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, oherwydd natur ac amseriad gwariant cyfalaf mae hyn yn ddichonadwy gan fod deufis o waith i dalu amdano. Mewn cymhariaeth, y ffigwr yr adeg yma'r llynedd oedd £11m ac fe wariwyd hyn erbyn adeg cau'r cyfrifon. Mae'r Cynllun Cyfalaf yn cynnwys gwariant amcangyfrifedig o £11.8 miliwn ar y Cynllun Corfforaethol. Mae crynodeb o'r cynllun wedi ei gynnwys yn **Atodiad 3** a diweddariad ar y prosiectau mawr yn **Atodiad 4**.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Cyflwynwyd crynodeb o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb i'r Cyngor i gefnogi'r arbedion yn y gyllideb eleni.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Cyn eu cymeradwyo gan y Cyngor Sir, cytunodd Penaethiaid Gwasanaeth ac Aelodau Arweiniol ar yr arbedion, a chawsant eu cyflwyno mewn gweithdai cyllideb i'r aelodau a chawsant eu dosbarthu i staff. Cafodd y cynigion i fantoli'r gyllideb eu trafod yn fanwl yn y gweithdai i aelodau a rhoddwyd y cyfle i'r aelodau godi materion cyn mynd â'r adroddiad terfynol ger bron y Cyngor. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol wedi derbyn diweddariadau rheolaidd gan fod ganddo rôl yn cadw trosolwg dros broses y gyllideb.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben o fewn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa'r gostyngiadau y mae'n ofynnol eu gwneud yn y gyllideb yn ystod y ddwy neu dair blynedd nesaf.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a byddai methu a chyflawni'r strategaeth y cytunwyd arni gogyfer â'r gyllideb yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.